

Nr 825

Av herr **Stefanson** och herr **Peterson, Eric**, om ett värdefast statligt obligationslån.

(Lika lydande med motion nr 957 i Andra kammaren)

Värdesäkringskommitténs förslag

Värdesäkringskommittén, som avlämnade sitt betänkande i början av 1964, förordade ett försök med indexlån i mindre omfattning. Kommittén framhöll att behovet av en ny värdesäker placeringsform framför allt torde göra sig gällande när det är fråga om hushåll med mindre förmögenheter, d. v. s. vad som brukar kallas småsparare. I förhållande till innehav av aktier och realkapital ger indexlån skydd mot framtida försämring av penningvärdet utan krav på direkt deltagande i företagarrisken.

Experter utförde på kommitténs uppdrag undersökningar av en rad juridiska och ekonomiska problem som sammanhänger med indexlån. Kommitténs allmänna intryck blev att argumenten *mot* indexlån ej sällan varit mindre väl utbyggda. Framför allt gäller detta om deras förmodade farlighet för samhällsekonomin funktionssätt och stabilitet. »Det förefaller mest troligt», framhöll kommittén, »att indexlån om de introduceras i ett läge med tendenser till efterfrågeöverskott och åtföljande prisstegringar, skulle kunna bidra till att återställa den samhällsekonomiska balansen.»

Beträffande argumenten *för* indexlån framhöll kommittén att det i en rad fall inte kan kontrolleras annat än i samband med faktiska erfarenheter av indexlånens sätt att fungera i praktiken.

Kommitténs slutsats blev också att det är önskvärt att statliga indexlån av sparobligationstyp på försök emitteras i viss begränsad omfattning.

Tidigare erfarenheter av indexreglerade lån

Indexreglerade lån är i och för sig ingenting helt unikt. Tre näraliggande exempel på indexreglering kan nämnas.

1. I Finland började staten redan år 1953 sälja indexbundna obligationer, som visade sig utöva stor dragningskraft på allmänheten. Detta inverkade på bankernas inlåning och ledde till att även dessa startade indexreglerat sparande. Det fick stor omfattning. 1967 utgjorde indexsparandet inte mindre än 35 % av samtliga depositioner. Allmänheten uppskattade således en sparform, som utan det risktagande som t. ex. aktiesparande innebär begränsar inflationsförlusterna.

Systemet med indexlån avskaffades i samband med de extraordinära åt-

gärderna för att bryta inflationsspiralen efter devalveringen 1968. Vid det tillfälle avskaffades alla typer av indexbindningar, även som sagt den form som tillämpades på kapitalmarknaden.

2. Även på den svenska kapitalmarknaden finns indexbindningar om än ej i direkt värdesäkringssyfte. Staten bedriver t. ex. sedan ett par år ett slags indexreglerad utlåning, nämligen till bostadsbyggandet. De statliga bostadslånen, s. k. paritetslån, har indexlånekaraktär. De förräntas från början med en låg ränta som sedan stiger efter ett speciellt index, paritetsindex. Detta index tar inte särskild hänsyn till den allmänna prisutvecklingen utan enbart till byggnadskostnadernas utveckling. Paritetslånet är specialkonstruerat för bostadsmarknaden, men släktskapen med vanliga indexlån är mycket påtaglig.

3. Lånedelen i de studiemedel som ges till studerande är också indexreglerad och knuten till basbeloppets förändringar. Lånen är räntefria och indexreglerade med den begränsningen att indexhöjningen för varje år inte får överstiga en viss procentsats.

Försök med indexreglerade obligationer

Värdesäkringskommitténs betänkande har inte resulterat i något initiativ från regeringens sida trots påstötningar.

Enligt vår mening bör försök göras med utgivande av värdesäkra statsobligationer i låga valörer. Människors av tidigare erfarenheter betingade inflationsförväntningar torde vara tillräckligt stora för att skapa en inte obetydlig efterfrågan på sådana obligationer. Det är inte otänkbart att den vikande sparbenägenheten hos enskilda personer skulle kunna motverkas om man kunde erbjuda småspararna en värdebeständig placeringsform, något som inte minst med tanke på dagens exceptionellt ansträngda kreditmarknad skulle vara synnerligen välkommet.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte uppdraga åt riksgäldsfullmäktige att emittera ett värdesäkert lån i små valörer för att därigenom erfarenhet skall vinnas om denna låneform.

Stockholm den 28 januari 1970

Stig Stefanson (fp)

Eric Peterson (fp)
